บทความวิจัย

พุทธบูรณาการส่งเสริมประสิทธิภาพการบริหารจัดการกีฬาอาชีพของการกีฬาแห่งประเทศไทย

BUDDHIST INTEGRATION PROMOTES THE EFFICIENCY OF PROFESSIONAL SPORTS MANAGEMENT OF THE SPORTS AUTHORITY OF THAILAND

ณัฐพล อันตรเสน*, พิเชฐ ทั่งโต, วัชรินทร์ ชาญศิลป์
Nattapon Antarasena*, Phichet Thangto, Vatcharin Chansilp
คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
Faculty of Social Sciences, Mahachulalongkornrajavidyalaya University
*Corresponding Author E-mail: poppynatty@gmail.com
Received May 24, 2026; Revised June 18, 2026; Accepted July 7, 2026

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1. ศึกษาประสิทธิภาพการบริหารจัดการกีฬาอาชีพ 2. ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารจัดการกีฬาอาชีพ และ 3. นำเสนอพุทธบูรณาการส่งเสริมประสิทธิภาพการบริหารจัดการกีฬาอาชีพของการกีฬาแห่งประเทศไทย ดำเนินการวิจัยแบบผสานวิธี โดยการวิจัยเชิงปริมาณเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 307 คน ใช้แบบสอบถามที่มีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.866 วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน การวิจัยเชิงคุณภาพเป็นการสัมภาษณ์เชิงลึก จากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 18 รูปหรือคน โดยการวิเคราะห์เนื้อหาเชิงพรรณนา และการสนทนากลุ่มเฉพาะจำนวน 10 รูปหรือคน เพื่อยืนยันองค์ความรู้หลังจากการสังเคราะห์ข้อมูล

ผลการวิจัยพบว่า 1. ประสิทธิภาพการบริหารจัดการกีฬาอาชีพ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 3.80, S.D.= 0.42) เรียงลำดับได้ดังนี้ การยกระดับมาตรฐานและความเป็นมืออาชีพของนักกีฬาและบุคลากรกีฬาอาชีพ การยกระดับองค์กรกีฬาอาชีพสู่ความยั่งยืนมีธรรมาภิบาลและเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม กีฬาอาชีพสู่การสร้างมูลค่าทางเศรษฐกิจและการท่องเที่ยว และการพัฒนาระบบนิเวศดิจิทัลสำหรับกีฬาอาชีพ 2. ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารจัดการกีฬาอาชีพ พบว่า 1. กระบวนการบริหารจัดการส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารจัดการกีฬาอาชีพ 5 ด้าน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 คือ การบริหารงบประมาณ การจัดองค์กร การวางแผน การประสานงาน และการจัดการบุคลากร 2. หลักอิทธิบาท 4 ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารจัดการกีฬาอาชีพ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และ 0.05 ประกอบด้วย วิริยะ สู้งาน ฉันทะ รักงาน จิตตะ ใส่ใจงาน วิมังสา ทำงานด้วยปัญญา และ 3. พุทธบูรณาการส่งเสริมประสิทธิภาพการบริหารจัดการกีฬาอาชีพของการกีฬาแห่งประเทศไทย พบว่า การกีฬาแห่งประเทศไทยนำหลักอิทธิบาท 4 เข้ามาบูรณาการทำให้เกิดประสิทธิภาพการบริหารจัดการกีฬาอาชีพประสบความสำเร็จ นอกจากนั้นยังบูรณาการกับทฤษฎีกระบวนการบริหารจัดการอีกด้วย

คำสำคัญ: พุทธบูรณาการ, ประสิทธิภาพ, การบริหารจัดการกีฬาอาชีพ

Abstract

This research article aimed to: 1. study the efficiency of professional sports management; 2. examine the factors affecting the efficiency of professional sports management; and 3. propose a Buddhist-integrated approach to promoting the efficiency of professional sports management of the Sports Authority of Thailand. This study employed a mixed-methods research design. For the quantitative research, data were collected from a sample of 307 respondents using a questionnaire with an overall reliability coefficient of 0.866. Data were analyzed using frequency, percentage, mean, standard deviation, and stepwise multiple regression analysis. For the qualitative research, in-depth interviews were conducted with 18 key informants, and the data were analyzed using descriptive content analysis. In addition, a focus group discussion was conducted with 10 participants to validate the knowledge synthesized from the findings.

The findings revealed that 1. The overall efficiency of professional sports management was at a high level ($\overline{X}$ = 3.80, S.D. = 0.42). The aspects, ranked from highest to lowest, were enhancing the standards and professionalism of professional athletes and sports personnel; strengthening professional sports organizations toward sustainability, good governance, and environmental responsibility; promoting professional sports as a means of generating economic and tourism value; and developing a digital ecosystem for professional sports. 2. Regarding the factors affecting the efficiency of professional sports management, 1. five management process factors significantly affected professional sports management efficiency at the 0.01 level: budgeting, organizing, planning, coordinating, and staffing; and 2. the Iddhipada 4 principles significantly affected professional sports management efficiency at the 0.01 and 0.05 levels, comprising Viriya (perseverance in work), Chanda (enthusiasm for work), Citta (attentiveness to work), and Vimamsa (working with wisdom); and 3. The Buddhist-integrated approach to promoting the efficiency of professional sports management of the Sports Authority of Thailand involved integrating the Iddhipada 4 principles into professional sports management, thereby contributing to successful and efficient operations. These Buddhist principles were also integrated with management process theory to strengthen the overall efficiency of professional sports management.

Keywords: Buddhist Integration, Efficiency, Professional Sports Management

บทนำ

การบริหารจัดการด้านการกีฬาในประเทศไทยอยู่ภายใต้การกำกับดูแลของการกีฬาแห่งประเทศไทย (กกท.) ซึ่งจัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติการกีฬาแห่งประเทศไทย พ.ศ. 2528 เพื่อแทนที่องค์การส่งเสริมกีฬาแห่งประเทศไทย และยกระดับการบริหารงานให้สอดคล้องกับการขยายตัวของการกีฬาในประเทศ ต่อมาในปี พ.ศ. 2545 ได้มีการจัดตั้งกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา ส่งผลให้ กกท. โอนสังกัดมาอยู่ภายใต้กระทรวงดังกล่าว โดยมีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมและพัฒนากีฬาในทุกระดับ ทั้งกีฬาเพื่อความเป็นเลิศ กีฬาอาชีพ และการมีส่วนร่วมของประชาชน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนากีฬาให้มีความก้าวหน้าอย่างต่อเนื่อง ซึ่งสะท้อน

ผ่านความสำเร็จของนักกีฬาทีมชาติไทยในเวทีนานาชาติ รวมถึงการพัฒนาอุตสาหกรรมกีฬาเพื่อเพิ่มมูลค่าทางเศรษฐกิจของประเทศ (การกีฬาแห่งประเทศไทย, 2567) อุตสาหกรรมกีฬาในประเทศไทยมีการเติบโตอย่างต่อเนื่อง โดยมีมูลค่ามากกว่า 200,000 ล้านบาท และมีอัตราการเติบโตเฉลี่ยประมาณ 4–5% ต่อปี อีกทั้งมูลค่าเพิ่มทางเศรษฐกิจจากกีฬาและนันทนาการในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้มีอัตราการเติบโตเฉลี่ยร้อยละ 1.95 ในช่วงปี พ.ศ. 2558–2563 นอกจากนี้ ในช่วงปี พ.ศ. 2553–2558 อุตสาหกรรมกีฬามีอัตราการเติบโตเฉลี่ยร้อยละ 5.6 ซึ่งสูงกว่าการเติบโตของ GDP ที่เฉลี่ยประมาณร้อยละ 2.8 แสดงให้เห็นว่าอุตสาหกรรมกีฬามีการเติบโตสูงกว่าภาพรวมเศรษฐกิจของประเทศ อีกทั้งกิจกรรมกีฬาที่จัดโดย กกท. สามารถสร้างเม็ดเงินหมุนเวียนในระบบเศรษฐกิจได้อย่างมีนัยสำคัญ และมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง (สำนักคณะกรรมการกีฬาอาชีพ การกีฬาแห่งประเทศไทย, 2567)

อย่างไรก็ตาม การบริหารจัดการกีฬาอาชีพยังคงมีข้อจำกัดหลายประการ ได้แก่ การขาดโครงสร้างพื้นฐานที่ได้มาตรฐาน การบริหารงานที่ซับซ้อนและล่าช้า ระบบส่งเสริมกีฬาอาชีพที่ยังไม่เกิดผลอย่างเป็นรูปธรรม ปัญหาด้านกฎระเบียบและธรรมาภิบาล การพึ่งพางบประมาณภาครัฐ ขาดการบูรณาการเชิงธุรกิจและข้อมูลวิจัยที่เป็นระบบ ตลอดจนข้อจำกัดด้านบุคลากร เช่น จำนวนผู้ฝึกสอนและผู้ตัดสินที่มีคุณภาพยังไม่เพียงพอ นักกีฬาขาดทักษะภาษาอังกฤษ และระบบพัฒนานักกีฬายังไม่สามารถรองรับการเข้าสู่ระดับอาชีพได้อย่างเพียงพอ (สำนักคณะกรรมการกีฬาอาชีพ การกีฬาแห่งประเทศไทย, 2567) เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกีฬาอาชีพ แนวคิดที่สามารถนำมาประยุกต์ใช้ คือ หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา โดยเฉพาะหลักอิทธิบาท 4 ได้แก่ 1. ฉันทะ ความพอใจและความรักในงาน 2. วิริยะ ความเพียรพยายาม 3. จิตตะ ความเอาใจใส่และมุ่งมั่นในงาน และ 4. วิมังสา การใช้ปัญญาพิจารณาและปรับปรุงการทำงาน ซึ่งหลักธรรมดังกล่าวสามารถเสริมสร้างประสิทธิภาพในการบริหารจัดการ และสนับสนุนการขับเคลื่อนนโยบายภาครัฐให้เกิดผลอย่างเป็นรูปธรรม (พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตฺโต), 2546)

จากความสำคัญดังกล่าว จึงนำไปสู่การศึกษาวิจัยเรื่อง พุทธบูรณาการส่งเสริมประสิทธิภาพการบริหารจัดการกีฬาอาชีพของการกีฬาแห่งประเทศไทย โดยมุ่งเน้นการบูรณาการหลักธรรมทางพระพุทธศาสนากับแนวคิดการบริหารสมัยใหม่ เพื่อศึกษาอิทธิพลต่อประสิทธิภาพการบริหารจัดการกีฬาอาชีพ ผลการศึกษาคาดว่าจะก่อให้เกิดองค์ความรู้ที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนากีฬาอาชีพของประเทศไทย และเป็นแนวทางสำหรับการพัฒนาในอนาคต

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาประสิทธิภาพการบริหารจัดการกีฬาอาชีพของการกีฬาแห่งประเทศไทย
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารจัดการกีฬาอาชีพของการกีฬาแห่งประเทศไทย
3. เพื่อนำเสนอพุทธบูรณาการส่งเสริมประสิทธิภาพการบริหารจัดการกีฬาอาชีพของการกีฬาแห่งประเทศไทย

วิธีดำเนินการวิจัย

1. รูปแบบของการวิจัย

ผู้วิจัยกำหนดให้เป็นการวิจัยแบบผสานวิธี (Mixed Methods Research) ซึ่งประกอบด้วยการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยใช้การวิจัยเชิงคุณภาพเพื่อสนับสนุนและยืนยันผลการศึกษาที่ได้จากการวิจัยเชิงปริมาณ ทั้งนี้ มุ่งเน้นการวิเคราะห์ข้อมูล

เชิงพรรณนา (Descriptive Analysis) ภายใต้แบบแผนการวิจัยแบบกลุ่มเดียวเพื่อศึกษาสภาวการณ์ โดยไม่มีการทดลอง (Non-experimental Design)

2. ประชากร กลุ่มตัวอย่าง และผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

2.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ บุคลากรของการกีฬาแห่งประเทศไทย จำนวน 1,307 คน (การกีฬาแห่งประเทศไทย, 2564)

2.2 กลุ่มตัวอย่าง คำนวณตามสูตรของ Yamane (1973) ได้จำนวนทั้งสิ้น 307 ตัวอย่าง

2.3 ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ มีจำนวนรวม 18 รูปหรือคน โดยประกอบด้วย กลุ่มผู้บริหารของการกีฬาแห่งประเทศไทยจำนวน 2 คน กลุ่มฝ่ายปฏิบัติการของการกีฬาแห่งประเทศไทย จำนวน 2 คน กลุ่มผู้บริหารสมาคมกีฬาอาชีพแห่งประเทศไทย จำนวน 3 คน ผู้บริหารสโมสรกีฬาอาชีพ จำนวน 3 คน นักวิชาการหรือผู้ปฏิบัติงานด้านรัฐประศาสนศาสตร์ 3 คน และนักวิชาการหรือผู้ปฏิบัติงานด้านพระพุทธศาสนาอีก 3 รูปหรือคน

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้การวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามแบ่งออกเป็น 4 ส่วน ประกอบด้วย 1. แบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคล 2. แบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยบริหารภายในองค์กร 3. แบบสอบถามเกี่ยวกับหลักอิทธิบาท 4 และ 4. แบบสอบถามเกี่ยวกับประสิทธิภาพการบริหารจัดการกีฬาอาชีพของการกีฬาแห่งประเทศไทย ผลการทดสอบคำนวณหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach) โดยใช้สัมประสิทธิ์แอลฟา (α-coefficient) ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.866 และแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างตามวัตถุประสงค์

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ดำเนินการเก็บข้อมูลจากบุคลากรของการกีฬาแห่งประเทศไทย จำนวน 307 ตัวอย่าง โดยใช้วิธีการสุ่มแบบอย่างง่าย ด้วยการจับสลากเลือกตัวอย่างจนได้ครบตามจำนวนที่กำหนด

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล ใช้วิธีการวิเคราะห์เชิงพรรณนา ควบคู่กับการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบเป็นขั้นตอน โดยอาศัยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ สำหรับข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึกนำมาวิเคราะห์ด้วยวิธีการวิเคราะห์เนื้อหาเชิงพรรณนา เพื่อใช้ยืนยันผลการวิจัยเชิงปริมาณจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญอีกครั้ง

ผลการวิจัย

1. ประสิทธิภาพการบริหารจัดการกีฬาอาชีพของการกีฬาแห่งประเทศไทย พบผลการศึกษาดังนี้

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการปฏิบัติเกี่ยวกับประสิทธิภาพการบริหารจัดการกีฬาอาชีพในภาพรวม

	ประสิทธิภาพการบริหารจัดการกีฬาอาชีพ	ระดับการปฏิบัติ		
		$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1.	ด้านการยกระดับมาตรฐานและความเป็นมืออาชีพของนักกีฬาและบุคลากรกีฬาอาชีพ	3.88	0.51	มาก
2.	ด้านการพัฒนาระบบนิเวศดิจิทัลสำหรับกีฬาอาชีพ	3.69	0.59	มาก
3.	ด้านกีฬาอาชีพสู่การสร้างมูลค่าทางเศรษฐกิจและการท่องเที่ยว	3.80	0.56	มาก
4.	ด้านการยกระดับองค์กรกีฬาอาชีพสู่ความยั่งยืนมี ธรรมาภิบาลและเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม	3.85	0.52	มาก
	ภาพรวม	**3.80**	**0.42**	**มาก**

จากตารางที่ 1 พบว่า ประสิทธิภาพการบริหารจัดการกีฬาอาชีพ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 3.80, S.D.= 0.42) และเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยได้ดังนี้ ด้านการยกระดับมาตรฐานและความเป็นมืออาชีพของนักกีฬาและบุคลากรกีฬาอาชีพ ($\overline{X}$ = 3.88) รองลงมาคือ ด้านการยกระดับองค์กรกีฬาอาชีพสู่ความยั่งยืนมีธรรมาภิบาลและเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม ($\overline{X}$ = 3.85) ด้านกีฬาอาชีพสู่การสร้างมูลค่าทางเศรษฐกิจและการท่องเที่ยว ($\overline{X}$ = 3.80) และด้านการพัฒนาระบบนิเวศดิจิทัลสำหรับกีฬาอาชีพ ($\overline{X}$ = 3.69) ตามลำดับ

2. ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารจัดการกีฬาอาชีพของการกีฬาแห่งประเทศไทย พบผลการศึกษาดังนี้

2.1 สมมติฐานที่ 1 กระบวนการบริหารจัดการ ประกอบด้วย ด้านการวางแผน ด้านการจัดองค์กร ด้านการจัดการบุคลากร ด้านการอำนวยการ ด้านการประสานงาน ด้านการรายงาน ด้านการบริหารงบประมาณ อย่างน้อย 1 ด้านที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารจัดการกีฬาอาชีพของการกีฬาแห่งประเทศไทย

ตารางที่ 2 กระบวนการบริหารจัดการส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารจัดการกีฬาอาชีพของการกีฬาแห่งประเทศไทย

กระบวนการบริหารจัดการ	B	Std. Error	Beta	t	Sig.
ค่าคงที่ (Constant)	1.130	.155		7.297**	.000
ด้านการบริหารงบประมาณ (X1_7)	.196	.034	.260	5.752**	.000
ด้านการจัดองค์กร (X1_2)	.195	.043	.253	4.560**	.000
ด้านการวางแผน (X1_1)	.162	.043	.214	3.745**	.000
ด้านการประสานงาน (X1_5)	.142	.045	.184	3.333**	.001
ด้านการจัดการบุคลากร (X1_3)	.134	.045	.175	2.968**	.003

Multiple R = .711[d], R^2=.505, Adjusted R^2 = .499, Std. Error = .300, F= 97.420, Sig=.000
**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

จากตารางที่ 2 พบว่า กระบวนการบริหารจัดการส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารจัดการกีฬาอาชีพของการกีฬาแห่งประเทศไทย 5 ด้าน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และสามารถจัดลำดับตามสมการได้ดังต่อไปนี้ ด้านการบริหารงบประมาณ (X1_7) ด้านการจัดองค์กร (X1_2) ด้านการวางแผน (X1_1) ด้านการประสานงาน (X1_5) ด้านการจัดการบุคลากร (X1_3) สำหรับตัวแปรที่ไม่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารจัดการกีฬาอาชีพของการกีฬาแห่งประเทศไทย จำนวน 2 ตัวแปร ประกอบด้วย ด้านการอำนวยการ ด้านการรายงาน ผลการวิเคราะห์มีค่าสัมประสิทธิ์การตัดสินใจที่ปรับแล้ว (Adj. R^2) เท่ากับ .499 และค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานในการตัดสินใจ (Std. Error) เท่ากับ .300 แสดงว่า กระบวนการบริหารจัดการสามารถร่วมกันทำนายประสิทธิภาพการบริหารจัดการกีฬาอาชีพของการกีฬาแห่งประเทศไทย ได้ร้อยละ 49.9 ซึ่งสามารถเขียนในรูปของสมการได้ดังนี้

$$\hat{y} = 1.130 + .196(X1_7) + .195(X1_2) + .162(X1_1) + .142(X1_5) + .134(X1_3)$$
$$Z_y = .260Z_{(X1_7)} + .253Z_{(X1_2)} + .214Z_{(X1_1)} + .184Z_{(X1_5)} + .175Z_{(X1_3)}$$

2.2 สมมติฐานที่ 2 หลักอิทธิบาท 4 ประกอบด้วย ฉันทะ รักงาน วิริยะ สู้งาน จิตตะ ใส่ใจงาน วิมังสา ทำงานด้วยปัญญา อย่างน้อย 1 ด้านที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารจัดการกีฬาอาชีพของการกีฬาแห่งประเทศไทย ดังแสดงในตารางที่ 3

ตารางที่ 3 หลักอิทธิบาท 4 ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารจัดการกีฬาอาชีพของการกีฬาแห่งประเทศไทย

หลักอิทธิบาท 4	B	Std. Error	Beta	t	Sig.
ค่าคงที่ (Constant)	2.242	.179		12.549**	.000
วิริยะ สู้งาน (Dham2)	.205	.042	.290	4.850**	.000
ฉันทะ รักงาน (Dham1)	.128	.046	.168	2.746**	.006
วิมังสา ทำงานด้วยปัญญา (Dham4)	.084	.030	.119	2.140*	.033
จิตตะ ใส่ใจงาน (Dham3)	.076	.030	.133	2.038*	.042

Multiple R= .460^{c}, R^2= .212, Adjusted R^2 = .204, Std. Error = .379, F= 38.015, Sig=.000
**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01, *มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 3 พบว่า หลักอิทธิบาท 4 ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารจัดการกีฬาอาชีพของการกีฬาแห่งประเทศไทย ทั้ง 4 ด้าน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และ 0.05 และสามารถจัดลำดับตามสมการได้ดังต่อไปนี้ วิริยะ สู้งาน (Dham2) ฉันทะ รักงาน (Dham1) วิมังสา ทำงานด้วยปัญญา (Dham4) จิตตะ ใส่ใจงาน (Dham3) ผลการวิเคราะห์มีค่าสัมประสิทธิ์การตัดสินใจที่ปรับแล้ว (Adj. R^2) เท่ากับ .204 และค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานในการตัดสินใจ (Std. Error) เท่ากับ .379 แสดงว่า หลักอิทธิบาท 4 สามารถร่วมกันทำนายประสิทธิภาพการบริหารจัดการกีฬาอาชีพของการกีฬาแห่งประเทศไทย ได้ร้อยละ 20.2 ซึ่งสามารถเขียนในรูปของสมการได้ดังนี้

$$\hat{y} = 2.242 + .205(\text{Dham2}) + .128(\text{Dham1}) + .084(\text{Dham4}) + .076(\text{Dham3})$$

$$Z_y = .290Z_{(\text{Dham2})} + .168Z_{(\text{Dham1})} + .119Z_{(\text{Dham4})} + .133Z_{(\text{Dham3})}$$

3. การบูรณาการส่งเสริมประสิทธิภาพการบริหารจัดการกีฬาอาชีพของการกีฬาแห่งประเทศไทย พบว่า ประสิทธิภาพการบริหารจัดการกีฬาอาชีพของการกีฬาแห่งประเทศไทย ประกอบด้วย 1. ด้านการยกระดับมาตรฐานและความเป็นมืออาชีพของนักกีฬาและบุคลากรกีฬาอาชีพ ยกระดับมาตรฐานนักกีฬาและบุคลากรผ่านองค์ความรู้ นโยบาย และระบบสนับสนุนที่มีคุณภาพ 2. ด้านการพัฒนาระบบนิเวศดิจิทัลสำหรับกีฬาอาชีพ พัฒนาระบบนิเวศดิจิทัลด้วยแพลตฟอร์ม เทคโนโลยี และฐานข้อมูลที่เชื่อมโยงอย่างมีประสิทธิภาพ 3. ด้านกีฬาอาชีพสู่การสร้างมูลค่าทางเศรษฐกิจและการท่องเที่ยว สร้างมูลค่าทางเศรษฐกิจและการท่องเที่ยวผ่านอุตสาหกรรมกีฬาและการแข่งขันระดับต่าง ๆ 4. ด้านการยกระดับองค์กรกีฬาอาชีพสู่ความยั่งยืน มีธรรมาภิบาลและเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม : ยกระดับองค์กรกีฬาให้มีธรรมาภิบาล โปร่งใส ยั่งยืนและคำนึงถึงสิ่งแวดล้อม โดยบูรณาการกับหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา ซึ่งได้แก่ หลักอิทธิบาท 4 เข้ามาปฏิบัติเพื่อส่งเสริมประสิทธิภาพการบริหารจัดการกีฬาอาชีพของการกีฬาแห่งประเทศไทย ให้มีประสบความสำเร็จและยั่งยืน ประกอบด้วย 1. ฉันทะ การมีใจรัก การปฏิบัติงานด้วยความรัก ความมุ่งมั่น และความผูกพันต่อการพัฒนากีฬา 2. วิริยะ การมีใจสู้ ความเพียรพยายาม อดทน และมุ่งมั่นพัฒนาศักยภาพอย่างต่อเนื่อง 3. จิตตะ การใส่ใจ ความใส่ใจ ทุ่มเท และยึดมั่นในคุณภาพและเป้าหมายการดำเนินงาน และ 4. วิมังสา ทำด้วยปัญญา การวิเคราะห์ ประเมินผล และพัฒนางานด้วยข้อมูลและนวัตกรรม นอกจากนั้นยังนำหลักกระบวนการบริหารจัดการ มาเป็นพื้นฐานในการส่งเสริมประสิทธิภาพการบริหารจัดการกีฬาอาชีพของการกีฬาแห่งประเทศไทย เป็นการบูรณาการหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาเข้ากับหลักสมัยใหม่ ประกอบด้วย 1. ด้านการวางแผน กำหนดยุทธศาสตร์ เป้าหมาย และแผนพัฒนาอย่างเป็นระบบโดยใช้ข้อมูลสนับสนุน

2. ด้านการจัดองค์กร จัดโครงสร้างและบทบาทหน้าที่ให้สอดคล้องกับนโยบายและยุทธศาสตร์กีฬา 3. ด้านการจัดการบุคลากร บริหาร พัฒนา และรักษาบุคลากรและนักกีฬาอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง 4. ด้านการอำนวยการ ขับเคลื่อนองค์กรด้วยภาวะผู้นำและการบูรณาการความร่วมมือทุกภาคส่วน 5. ด้านการประสานงาน เชื่อมโยงเครือข่าย ลดความขัดแย้ง และสร้างความร่วมมือในการดำเนินงาน 6. ด้านการรายงาน รายงานและสื่อสารข้อมูลอย่างเป็นระบบ โปร่งใส และใช้เพื่อการพัฒนา และ 7. ด้านการบริหารงบประมาณ วางแผนและใช้จ่ายงบประมาณอย่างคุ้มค่า โปร่งใส และมีธรรมาภิบาล

อภิปรายผลการวิจัย

1. ประสิทธิภาพการบริหารจัดการกีฬาอาชีพ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 3.80, S.D.= 0.42) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยดังนี้ ด้านการยกระดับมาตรฐานและความเป็นมืออาชีพของนักกีฬาและบุคลากรกีฬาอาชีพ รองลงมาคือ ด้านการยกระดับองค์กรกีฬาอาชีพสู่ความยั่งยืนมีธรรมาภิบาลและเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม ด้านกีฬาอาชีพสู่การสร้างมูลค่าทางเศรษฐกิจและการท่องเที่ยว และด้านการพัฒนาระบบนิเวศดิจิทัลสำหรับกีฬาอาชีพ ตามลำดับ ให้ผลสอดรับกับผลการศึกษาของธงชัย คล้ายแสง (2562) ได้ศึกษาเรื่อง การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงกีฬาโดยการบูรณาการหลักพุทธธรรมของจังหวัดบุรีรัมย์ ผลการศึกษาพบว่า การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงกีฬาโดยการบูรณาการหลักพุทธธรรมของจังหวัดบุรีรัมย์ พบว่า ปัจจัยที่ส่งเสริมการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงกีฬา ครอบคลุมการยกระดับคุณภาพของแหล่งท่องเที่ยว การปรับปรุงโครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวกให้ได้มาตรฐาน การพัฒนาศักยภาพบุคลากรด้านการท่องเที่ยว ตลอดจนการบริหารจัดการให้เกิดความสมดุลและยั่งยืน รวมถึงการประสานความร่วมมือในการจัดการท่องเที่ยวภายในพื้นที่จังหวัดอย่างเป็นระบบ ขณะเดียวกัน ยังมีปัจจัยภายนอกที่มีบทบาทในการกระตุ้นการเติบโต ได้แก่ แนวโน้มการท่องเที่ยวในอนาคต เช่น การขยายตัวของชนชั้นกลางและระดับรายได้ที่สูงขึ้น การเพิ่มขึ้นของสายการบินต้นทุนต่ำ การเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุที่มีกำลังใช้จ่ายด้านการท่องเที่ยวมากขึ้น การนำเทคโนโลยีมาใช้ระหว่างการเดินทาง และพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวที่ให้ความสำคัญกับประสบการณ์มากกว่ารูปแบบเดิม

2. ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารจัดการกีฬาอาชีพของการกีฬาแห่งประเทศไทย สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

2.1 กระบวนการบริหารจัดการส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารจัดการกีฬาอาชีพของการกีฬาแห่งประเทศไทย 5 ด้าน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยเรียงลำดับตามสมการดังนี้ คือ ด้านการบริหารงบประมาณ ด้านการจัดองค์กร ด้านการวางแผน ด้านการประสานงาน และด้านการจัดการบุคลากร สำหรับตัวแปรที่ไม่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารจัดการกีฬาอาชีพของการกีฬาแห่งประเทศไทย จำนวน 2 ตัวแปร ประกอบด้วย ด้านการอำนวยการ ด้านการรายงาน ผลการวิเคราะห์มีค่าสัมประสิทธิ์การตัดสินใจที่ปรับแล้ว (Adjusted R^2) เท่ากับ .499 แสดงว่า กระบวนการบริหารจัดการสามารถร่วมกันทำนายประสิทธิภาพการบริหารจัดการกีฬาอาชีพของการกีฬาแห่งประเทศไทย ได้ร้อยละ 49.9 ให้ผลสอดรับกับผลการศึกษาของทวีทรัพย์ เขยผักแว่น (2555) ได้ศึกษาเรื่อง รูปแบบการบริหารจัดการกีฬาฟุตซอลอาชีพในประเทศไทย ผลการศึกษาพบว่า 1. ประเทศไทยมีความต้องการจำเป็นในการพัฒนากีฬาฟุตซอลให้เป็นกีฬาอาชีพ 2. รูปแบบการบริหารจัดการกีฬาฟุตซอลอาชีพในประเทศไทย ประกอบด้วยโครงสร้างของรูปแบบ 4 ด้าน ได้แก่ 1. ด้านการบริหารจัดการสโมสร 2. ด้านงบประมาณ 3. ด้านการตลาด สิทธิประโยชน์ ประชาสัมพันธ์และแฟนคลับ และ 4. ด้านการพัฒนานักกีฬาฟุตซอล 3. การประเมินรูปแบบการบริหารจัดการกีฬาฟุตซอลอาชีพในประเทศไทย มีความเป็นได้ในระดับมากในการนำไปใช้จริง

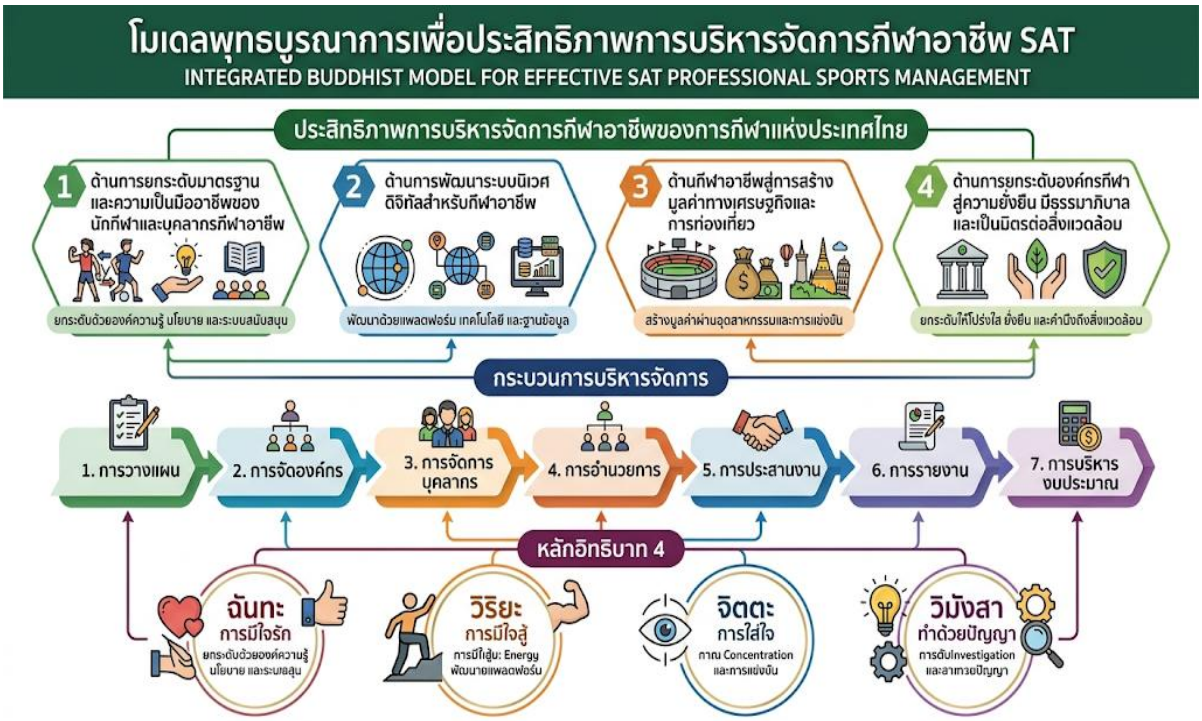
2.2 หลักอิทธิบาท 4 ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารจัดการกีฬาอาชีพของการกีฬาแห่งประเทศไทย ทั้ง 4 ด้าน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และ 0.05 โดยเรียงลำดับตามสมการดังนี้ คือ วิริยะ สู้งาน ฉันทะ รักงาน จิตตะ ใส่ใจงาน วิมังสา ทำงานด้วยปัญญา จากผลการวิเคราะห์พบว่าค่าสัมประสิทธิ์การตัดสินใจที่ปรับแก้แล้ว (Adjusted R^2) มีค่าเท่ากับ .204 สะท้อนให้เห็นว่า หลักอิทธิบาท 4 สามารถใช้ร่วมกันในการพยากรณ์ประสิทธิภาพการบริหารจัดการกีฬาอาชีพของการกีฬาแห่งประเทศไทยได้คิดเป็นร้อยละ 20.2 ให้ผลสอดรับกับผลการศึกษาของเจริญชัย กุลวัฒนาพร (2563) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง รูปแบบการจัดการคุณภาพด้านสิ่งแวดล้อมโดยการบูรณาการหลักพุทธธรรมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดสมุทรปราการ ผลการวิจัยพบว่า การนำหลักอิทธิบาท 4 มาประยุกต์ใช้ โดยพิจารณาตามระดับอิทธิพล ได้แก่ วิมังสา (การใช้ปัญญาในการวิเคราะห์และปรับปรุงงาน) ฉันทะ (ความพึงพอใจและรักในงาน) วิริยะ (ความเพียรพยายามในการปฏิบัติงาน) และจิตตะ (ความเอาใจใส่และมุ่งมั่น) มีบทบาทสำคัญต่อการยกระดับการจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดสมุทรปราการ โดยสะท้อนผ่านการดำเนินงานด้านต่าง ๆ เช่น การส่งเสริมการจัดการขยะและแปรรูปเป็นพลังงาน การเฝ้าระวังคุณภาพอากาศในพื้นที่เสี่ยง การติดตาม ฟื้นฟูแหล่งน้ำสำคัญ และการปรับปรุงมาตรการป้องกันการกัดเซาะชายฝั่งควบคู่กับระบบเฝ้าระวัง นอกจากนี้ การพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารยังต้องอาศัยองค์ประกอบสำคัญ ได้แก่ การปรับปรุงโครงสร้างองค์กร การพัฒนากระบวนการทำงาน และการนำเทคโนโลยีมาสนับสนุนการดำเนินงาน

3. พุทธบูรณาการส่งเสริมประสิทธิภาพการบริหารจัดการกีฬาอาชีพของการกีฬาแห่งประเทศไทย พบว่า การกีฬาแห่งประเทศไทยนำหลักอิทธิบาท 4 เข้ามาบูรณาการเพื่อส่งเสริมประสิทธิภาพการบริหารจัดการกีฬาอาชีพของการกีฬาแห่งประเทศไทยให้ประสบความสำเร็จ ประกอบด้วย ฉันทะ การมีใจรักการปฏิบัติงานด้วยความรัก ความมุ่งมั่น และความผูกพันต่อการพัฒนากีฬา วิริยะ การมีใจสู้ ความเพียรพยายาม อดทน และมุ่งมั่นพัฒนาศักยภาพอย่างต่อเนื่อง จิตตะ การใส่ใจ ความใส่ใจ ทุ่มเท และยึดมั่นในคุณภาพและเป้าหมายการดำเนินงาน วิมังสา ทำด้วยปัญญา การวิเคราะห์ ประเมินผล และพัฒนางานด้วยข้อมูลและนวัตกรรม นอกจากนั้นยังบูรณาการกับทฤษฎีกระบวนการบริหารจัดการ เพื่อส่งเสริมประสิทธิภาพการบริหารจัดการกีฬาอาชีพของการกีฬาแห่งประเทศไทย ประกอบด้วย 1. ด้านการยกระดับมาตรฐานและความเป็นมืออาชีพของนักกีฬาและบุคลากรกีฬาอาชีพ ยกระดับมาตรฐานนักกีฬาและบุคลากรผ่านองค์ความรู้ นโยบาย และระบบสนับสนุนที่มีคุณภาพ 2. ด้านการพัฒนาระบบนิเวศดิจิทัลสำหรับกีฬาอาชีพ พัฒนาระบบนิเวศดิจิทัลด้วยแพลตฟอร์ม เทคโนโลยี และฐานข้อมูลที่เชื่อมโยงอย่างมีประสิทธิภาพ 3. ด้านกีฬาอาชีพสู่การสร้างมูลค่าทางเศรษฐกิจและการท่องเที่ยว สร้างมูลค่าทางเศรษฐกิจและการท่องเที่ยวผ่านอุตสาหกรรมกีฬาและการแข่งขันระดับต่าง ๆ 4. ด้านการยกระดับองค์กรกีฬาอาชีพสู่ความยั่งยืน มีธรรมาภิบาลและเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม ยกระดับองค์กรกีฬาให้มีธรรมาภิบาล โปร่งใส ยั่งยืน และคำนึงถึงสิ่งแวดล้อม ให้ผลสอดรับกับผลการศึกษาของณัฐพร มูลมาตย์ (2566) ได้ศึกษาเรื่อง การประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมการพัฒนากีฬาอาชีพของการกีฬาแห่งประเทศไทย ผลการศึกษาพบว่า รูปแบบการประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมการพัฒนากีฬาอาชีพของการกีฬาแห่งประเทศไทย มุ่งเน้น 4 ด้านหลัก ได้แก่ การพัฒนานักกีฬาและบุคลากรสู่มาตรฐานสากล การยกระดับการแข่งขันกีฬาอาชีพ การกำกับกฎระเบียบให้สอดคล้องกฎหมายและหลักธรรมาภิบาล และการเสริมสร้างการบริหารองค์กรกีฬาให้มีมาตรฐานและเติบโตอย่างยั่งยืนผ่านความร่วมมือทุกภาคส่วน แนวทางดังกล่าวบูรณาการกับหลักอิทธิบาท 4 ได้แก่ ฉันทะ (รักในงานกีฬา) วิริยะ (ความมุ่งมั่นเพียรพยายาม) จิตตะ (ใส่ใจและติดตามงานอย่างต่อเนื่อง) และวิมังสา (วิเคราะห์และปรับปรุงให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลง) ควบคู่กับกระบวนการบริหาร 7 ประการ ได้แก่ การวางแผน การจัดองค์การ การบริหาร

บุคลากร การอำนวยการ การประสานงาน การรายงาน และการจัดการงบประมาณ ซึ่งเป็นฐานสำคัญในการขับเคลื่อนการพัฒนากีฬาอาชีพให้บรรลุผลสำเร็จ

องค์ความรู้ใหม่

จากการวิจัยสามารถสังเคราะห์เป็นองค์ความรู้เกี่ยวกับพุทธบูรณาการส่งเสริมประสิทธิภาพการบริหารจัดการกีฬาอาชีพของการกีฬาแห่งประเทศไทย ได้ดังภาพต่อไปนี้

ภาพที่ 1 โมเดลพุทธบูรณาการประสิทธิภาพการบริหารจัดการกีฬาอาชีพ SAT

จากภาพข้างต้น สามารถสรุปองค์ความรู้ที่ได้จากการสังเคราะห์งานวิจัยได้ดังต่อไปนี้

พุทธบูรณาการส่งเสริมประสิทธิภาพการบริหารจัดการกีฬาอาชีพของการกีฬาแห่งประเทศไทย พบว่า การกีฬาแห่งประเทศไทยนำหลักอิทธิบาท 4 เข้ามาบูรณาการเพื่อส่งเสริมประสิทธิภาพการบริหารจัดการกีฬาอาชีพของการกีฬาแห่งประเทศไทยให้ประสบความสำเร็จ ประกอบด้วย ฉันทะ การมีใจรัก การปฏิบัติงานด้วยความรัก ความมุ่งมั่น และความผูกพันต่อการพัฒนากีฬา วิริยะ การมีใจสู้ ความเพียรพยายาม อดทน และมุ่งมั่นพัฒนาศักยภาพอย่างต่อเนื่อง จิตตะ การใส่ใจ ความใส่ใจ ทุ่มเท และยึดมั่นในคุณภาพและเป้าหมายการดำเนินงาน วิมังสา ทำด้วยปัญญา การวิเคราะห์ ประเมินผล และพัฒนางานด้วยข้อมูลและนวัตกรรม นอกจากนั้นยังบูรณาการกับทฤษฎีกระบวนการบริหารจัดการ เพื่อส่งเสริมประสิทธิภาพการบริหารจัดการกีฬาอาชีพของการกีฬาแห่งประเทศไทย ประกอบด้วย 1. ด้านการยกระดับมาตรฐานและความเป็นมืออาชีพของนักกีฬาและบุคลากรกีฬาอาชีพ ยกระดับมาตรฐานนักกีฬาและบุคลากรผ่านองค์ความรู้ นโยบาย และระบบสนับสนุนที่มีคุณภาพ 2. ด้านการพัฒนาระบบนิเวศดิจิทัลสำหรับกีฬาอาชีพ พัฒนาระบบนิเวศดิจิทัลด้วยแพลตฟอร์ม เทคโนโลยี และฐานข้อมูลที่เชื่อมโยงอย่างมีประสิทธิภาพ 3. ด้านกีฬาอาชีพสู่การสร้างมูลค่าทางเศรษฐกิจและการท่องเที่ยว สร้างมูลค่าทางเศรษฐกิจและการท่องเที่ยวผ่านอุตสาหกรรมกีฬาและการแข่งขัน

ระดับต่าง ๆ และ 4. ด้านการยกระดับองค์กรกีฬาอาชีพสู่ความยั่งยืน มีธรรมาภิบาลและเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม ยกระดับองค์กรกีฬาให้มีธรรมาภิบาล โปร่งใส ยั่งยืน และคำนึงถึงสิ่งแวดล้อม

สรุปและข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. การกีฬาแห่งประเทศไทยควรกำหนดนโยบายเกี่ยวกับพัฒนาระบบฐานข้อมูลกลางด้านกีฬาอาชีพให้มีความครบถ้วน ทันสมัย และเชื่อมโยงกันทั้งองค์กร เพื่อนำไปใช้ในการวางแผน ตัดสินใจ และประเมินผลอย่างมีประสิทธิภาพ รวมถึงสนับสนุนการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล เช่น AI และ Big Data ในการวิเคราะห์ศักยภาพนักกีฬา การจัดการแข่งขัน และการบริหารทรัพยากร

2. การกีฬาแห่งประเทศไทยควรกำหนดนโยบายพัฒนาศักยภาพบุคลากรและมาตรฐานวิชาชีพกีฬา โดยส่งเสริมการพัฒนาทักษะและองค์ความรู้ของบุคลากรกีฬาอย่างต่อเนื่อง ทั้งด้านการบริหาร การฝึกสอน และการจัดการแข่งขัน โดยกำหนดมาตรฐานวิชาชีพที่ชัดเจน พร้อมทั้งสนับสนุนการอบรม การรับรองคุณวุฒิ และความร่วมมือกับองค์กรระดับนานาชาติ เพื่อยกระดับคุณภาพบุคลากรให้เทียบเท่าสากล

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

1. การกีฬาแห่งประเทศไทยควรกำหนดกิจกรรมสร้างแรงจูงใจในการทำงาน เช่น ระบบยกย่องชมเชยรายเดือน การให้รางวัลตามผลงาน และการจัดโปรแกรมดูแลสุขภาวะจิตใจ เช่น เวิร์กช็อปจัดการความเครียด ควบคู่กับการสื่อสารเป้าหมายงานที่ชัดเจน เพื่อให้บุคลากรทำงานด้วยทัศนคติเชิงบวกและมีความรับผิดชอบ

2. การกีฬาแห่งประเทศไทยควรกำหนดตัวชี้วัดผลงาน (KPIs) และแผนติดตามความก้าวหน้าอย่างเป็นระบบ เช่น การรายงานผลรายสัปดาห์/รายเดือน และการใช้เครื่องมือบริหารโครงการ เพื่อให้การดำเนินงานต่อเนื่องจนบรรลุเป้าหมาย พร้อมมีระบบสนับสนุนลดภาระงานที่ไม่จำเป็น

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

1. การศึกษาครั้งต่อไปควรเปรียบเทียบรูปแบบการบริหารจัดการกีฬาอาชีพของประเทศไทยกับประเทศที่ประสบความสำเร็จ เพื่อค้นหาแนวปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practices) และนำมาปรับใช้ให้เหมาะสมกับบริบทของไทย

2. ควรศึกษาเชิงลึกด้านการใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมในการบริหารกีฬา รวมทั้งบทบาทของเทคโนโลยีดิจิทัล เช่น Big Data, AI หรือแพลตฟอร์มออนไลน์ ในการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกีฬาอาชีพ เพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงในยุคดิจิทัลอย่างเป็นรูปธรรม

เอกสารอ้างอิง

การกีฬาแห่งประเทศไทย. (2564). แผนยุทธศาสตร์การกีฬาแห่งประเทศไทย พ.ศ. 2564–2570. กรุงเทพฯ: การกีฬาแห่งประเทศไทย.

_____. (2567). แผนวิสาหกิจการกีฬาแห่งประเทศไทย พ.ศ. 2568–2572. กรุงเทพฯ: การกีฬาแห่งประเทศไทย.

เจริญชัย กุลวัฒนาพร. (2563). รูปแบบการจัดการคุณภาพด้านสิ่งแวดล้อมโดยการบูรณาการหลักพุทธธรรมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดสมุทรปราการ (ดุษฎีนิพนธ์ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

ณัฐพร มูลมาตย์. (2566). การประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมการพัฒนากีฬาอาชีพของการกีฬาแห่งประเทศไทย (ดุษฎีนิพนธ์ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

ทวีทรัพย์ เขยผักแว่น. (2555). รูปแบบการบริหารจัดการกีฬาฟุตซอลอาชีพในประเทศไทย (ดุษฎีนิพนธ์ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาวิทยาศาสตร์การออกกำลังกายและการกีฬา). ชลบุรี: มหาวิทยาลัยบูรพา.

ธงชัย คล้ายแสง. (2562). การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงกีฬาโดยการบูรณาการหลักพุทธธรรมของจังหวัดบุรีรัมย์ (ดุษฎีนิพนธ์ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตฺโต). (2546). พจนานุกรมพุทธศาสน์ ฉบับประมวลศัพท์ (พิมพ์ครั้งที่ 10). กรุงเทพฯ: บริษัท เอส.อาร์. พริ้นติ้ง แมส โปรดักส์.

สำนักคณะกรรมการกีฬาอาชีพ การกีฬาแห่งประเทศไทย. (2567). แผนแม่บทการส่งเสริมและพัฒนากีฬาอาชีพ พ.ศ. 2568–2570 (ฉบับทบทวน พ.ศ. 2567). กรุงเทพฯ: การกีฬาแห่งประเทศไทย.

Yamane, T. (1973). Statistics: An Introductory Analysis (3rd ed.). New York: Harper and Row.